

EDİTÖRE MEKTUP/LETTER TO THE EDITOR

Paliperidon palmitata bağlı gelişen siyah kıllı dil

Paliperidone palmitate induced black hairy tongue

Bilge Burçak Annagür

Selçuk Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Konya, Turkey

Cukurova Medical Journal 2016;41(4):820-822.

Sayın Editör,

Paliperidon palmitat, paliperidonun bir palmitat esteri uzun etki süreli atipik antipsikotiktir. Şizofreninin akut ya da sürdürüm tedavisinde kullanılmaktadır¹. Major aktif metaboliti risperidondur. Farmakokinetik olarak da risperidona benzer. D2 ve 5HT2A reseptörlerini antagonist etkiler^{2,3}. Bunun yanında $\alpha 1$ ve $\alpha 2$ adrenerjik reseptör ve H1 reseptör antagonizması bulunur. Neredeyse hiç kolinerjik reseptör afinitesi bulunmaz⁴. Aylık enjeksiyon şeklinde yapılan bu ilacın yarı ömrü 25-49 gündür⁵. Kolay kullanımı ve iyi tolerasyonu olan bu molekül güvenli bir ilaçtır. Bilinen en önemli yan etkileri arasında; kilo alımı, sedasyon, ortostatik hipotansiyon, baş ağrısı, baş dönmesi, miyalji ve ekstrapiramidal belirtiler gelir⁶. Bunun yanında hiperprolaktinemi ve çarpıntı da tanımlanmaktadır⁷. Literatürde siyah kıllı dil ilaç yan etkisi olarak geliştiği belirtilmektedir^{8,9}. Antipsikotiklere bağlı olarak gelişen siyah kıllı dil olgusu bildirilmekle birlikte paliperidon palmitata bağlı gelişen böyle bir yan etki bildirilmemiştir. Bu yazıda paliperidon palmitat enjeksiyonu ilk dozu ile ortaya çıkan siyah kıllı dil olgusu sunulmuştur.

52 yaş kadın, bekâr, üniversite mezunu, çalışmıyor. Polikliniğe içe kapanma, özbakımını yapmama, kimse ile görüşmeme, az miktarda yemek yeme, şüphencilik, alınganlık, insanların kendisine kötülük yapacağı düşüncesi gibi yakınmalarla ailesi tarafından getirildi. 30 yıllık şizofreni tanısı mevcut. Daha önce 3 kez hastaneye yatışı olmuş ve antipsikotik tedavi önerilmiş ancak düzenli kullanmamış. Son 4 yıldır ilaç kullanmıyor, tek başına bir evde yaşıyor ve

negatif belirtileri artmış. Hasta tedavi amacıyla psikiyatri kliniğine yatırıldı. Tedavisi paliperidon 3 mg/g p.o başlandı ve 8. Gün aylık paliperidon enjeksiyonu 100 mg depot im olarak uygulandı.



Resim 1. Hastada saptanan siyah kıllı dil tablosu

Enjeksiyondan 24 saat sonra hasta yemek yerken tat alamadığını belirtti. Ağız içi muayenesi yapılan hastanın; dilinde yaygın renk değişikliği, papiller hipertrofi ve tüylenme saptandı (Resim 1). Hastanın dilinde ağrı veya hissizlik mevcut değildi ve bu bulgularla dermatoloji ile konsülte edildi. Dermatoloji bu durumun siyah kıllı dil olduğunu belirtti. Hastaya oral hijyen ve yumuşak bir fırça ile dilini fırçalama önerildi.

Tedavinin 12. gününde hastanın tat alamama ve yemek yerken rahatsızlık hissi gibi şikâyetlerinde gerileme olmaması sebebi ile paliperidon tedavisi kesildi ve haloperidol 2x10 mg/gün tedavisi başlandı. Oral hijyenine dikkat etti ve düzenli olarak dilini yumuşak bir fırça ile fırçaladı. Kliniğimizde 4 hafta kalan hasta tedavi sonunda pozitif ve negatif belirtilerinde belirgin düzelleme saptandı. Halen haloperidol 20 mg/gün kullanıyor ve remisyondadır. Hastaneden taburcu edilen olgu Toplum Ruh Sağlığı

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Dr. Bilge Burçak Annagür, Selçuk Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Konya, Turkey. E-mail: bilgeannagur@yahoo.com
Geliş tarihi/Received: 30.04.2016 Kabul tarihi/Accepted: 26.05.2016

merkezinde haftada 2 kez olmak üzere tedavisini sürdürmektedir.

Hastada kılı dil neden olabilecek; diyabetes mellitus, hipotiroidi, B12 vitamin eksikliği gibi ek metabolik bir problem, enfeksiyon hastalığı, başka ek bir ilaç kullanımı saptanmadı. Hastada alkol veya sigara kullanımı öyküsü de bulunmamaktaydı. Paliperidon tedavisi kesildikten 6 hafta sonra hastanın dilindeki renk değişikliği kayboldu (Resim 2).



Resim 2. Hastanın düzelmiş hali

Siyah Kılılı Dil ya da Lingua Villosa Nigra, dilin arka ve orta yüzeyinde tüylenme ile görülen bir durumdur. Kılılı görünüm keratinize filiform papillalarda uzama sonucu ortaya çıkmaktadır¹⁰. Beyaz, sarı-kahverengi gibi açık tonlardan siyaha kadar uzanan farklı renklerde görünebilmektedir. Kahve, çay, sigara ve yiyeceklere bağlı gelişebileceği gibi normal florada bulunan kromojenik organizmalara bağlı olarak da gelişebilir^{11,12}. Kılılı dil tanısı filiform papillaların 3 mm den fazla uzaması ile konur ve genellikle dilin arka kısmından başlayıp yanlara ve öne yayılır. Dilin diğer bölgelerinde tutulumu nadirdir. Genellikle asemptomatik seyrederek ancak bizim olgumuzdaki gibi tat değişikliği, metalik tat, bulantı ya da ağız kokusu gibi belirtiler de olabilmektedir¹³.

Genel popülasyonda siyah kılılı dil görülme sıklığı %0.15- 11.3 oranında değişmektedir. Daha çok erkeklerde, ağır sigara içenlerde, alkoliklerde, çok çay kahve tüketenlerde, yaşlı ve dişsiz olanlarda, HIV hastalarında görülür^{12,14}. Çeşitli tetikleyici faktörler arasında geniş spektrumlu antibiyotikler (tetrasiklin, amoksisilin), bazı diş macunları, oksitleyici ajanlar, kötü ağız hijyeni ve radyasyon tedavisi sayılabilir⁹. Psikotrop ilaçlar arasında fenotiyazin, trisiklik antidepresanlar, benzodiazepinler, fluoksetin, tranilsipromin, olanzapin ile bildirimler olmuştur¹⁵⁻¹⁷.

Sunulan bu olguda siyah kılılı dil paliperidon palmitat yapıldıktan 24 saat sonra gelişmiştir. Hastamız sigara

içmiyordu ve kılılı dil oluşumuna neden olabilecek başka bir ilaç kullanım öyküsü bulunmuyordu. Gelmeden önce hastanın psikoza yoğun olduğu dönemde özbakımı azalmış ve beslenmesi bozulmuştu. Ağız hijyeni kötüydü. Bu faktörler de kılılı dil oluşumunu kolaylaştırmış olabilir. İlaç depo preparat olduğu için de etki süresi uzun oldu ve iyileşmesi 6 hafta sonra gerçekleşti. İlaç değişimiyle birlikte hasta oral hijyenine dikkat etti ve düzenli olarak diş ve dil fırçalaması uyguladı.

Sonuç olarak siyah kılılı dil ilaç yan etkisi olarak gelişebilmektedir ve literatürde psikotropalara bağlı gelişen çok sayıda olgu bildirimi yapılmıştır. Bu olguda kuvvetle muhtemel paliperidon palmitata bağlı siyah kılılı dil olgusu sunduk. Ağır psikiyatrik bozukluğu olan hastaların kendine bakımlarının azalması, oral hijyenlerinin ve beslenmelerinin bozulması ile bu tür yan etkiler daha fazla oluşabilmektedir. Klinisyenler hastaların akut ve kronik dönem tedavilerini yürütürken bu tür yan etkilerle karşılaşabilirler.

KAYNAKLAR

1. Pandina GJ, Lindenmayer JP, Lull J, Lim P, Gopal S, Herben V, et al. A randomized, placebo-controlled study to assess the efficacy and safety of 3 doses of paliperidone palmitate in adults with acutely exacerbated schizophrenia. *J Clin Psychopharmacol.* 2010;30:235-44.
2. Dolder C, Nelson M, Deyo Z. Paliperidone for schizophrenia. *Am J Health Syst Pharm.* 2008;65:403-13.
3. Bishara D. Once-monthly paliperidone injection for the treatment of schizophrenia. *Neuropsychiatr Dis Treat.* 2010;6:561-72.
4. Kramer M, Litman R, Hough D, Lane R, Lim P, Liu Y, et al. Paliperidone palmitate, a potential long-acting treatment for patients with schizophrenia. Results of a randomized, double-blind, placebo-controlled efficacy and safety study. *Int J Neuropsychopharmacol.* 2010;13:635-47.
5. Gopal S, Vijapurkar U, Lim P, Morozova M, Eerdeken M, Hough D. A 52-week open-label study of the safety and tolerability of paliperidone palmitate in patients with schizophrenia. *J Psychopharmacol.* 2011;25:685-97.
6. Kantrowitz J, Citrome L. Paliperidone: the evidence of its therapeutic value in schizophrenia. *Core Evid.* 2008;2:261-71.
7. Pani L, Marchese G. Expected clinical benefits of paliperidone extended-release formulation when compared with risperidone immediate-release. *Expert Opin Drug Deliv.* 2009;6:319-31.

8. Nakajima M, Mizooka M, Tazuma S. Black hairy tongue treated with oral antibiotics: a case report. *J Am Geriatr Soc.* 2015;63:412-3.
9. Thompson DF, Kessler TL. Drug-induced black hairy tongue. *pharmacotherapy: J Hum Pharmacol Drug Ther.* 2010;6:585-93.
10. Avcu N, Kanli A. The prevalence of tongue lesions in 5150 Turkish dental outpatients. *Oral Dis.* 2003;9:188-95.
11. Haring JI. Case study: Case #10. *RDH.* 2004;62-70.
12. Taybos G. Oral changes associated with tobacco use. *Am J Med Sci.* 2003;326:179-82.
13. Sarti GM, Haddy RI, Schaffer D, Kihm J. Black hairy tongue. *Am Fam Physician.* 1990;41:1751-175.
14. Scully C, Bagan-Sebastian JV. Adverse drug reactions in the orofacial region. *Crit Rev Oral Biol Med.* 2004;15:221-40.
15. Avcu N, Ozbek M, Kurtoglu D, Kurtoglu E, Kansu O, Kansu H. Oral findings and health status among hospitalized patients with physical disabilities, aged 60 or above. *Arch Gerontol Geriatr.* 2005;41:69-79.
16. Tamam I, Annagur BB. Black hairy tongue associated with olanzapine treatment: a case report. *Mount Sinai J Med.* 2006;73:891-4.
17. Heymann WR. Psychotropic agent-induced black hairy tongue. *Cutis.* 2000;66:25-6.